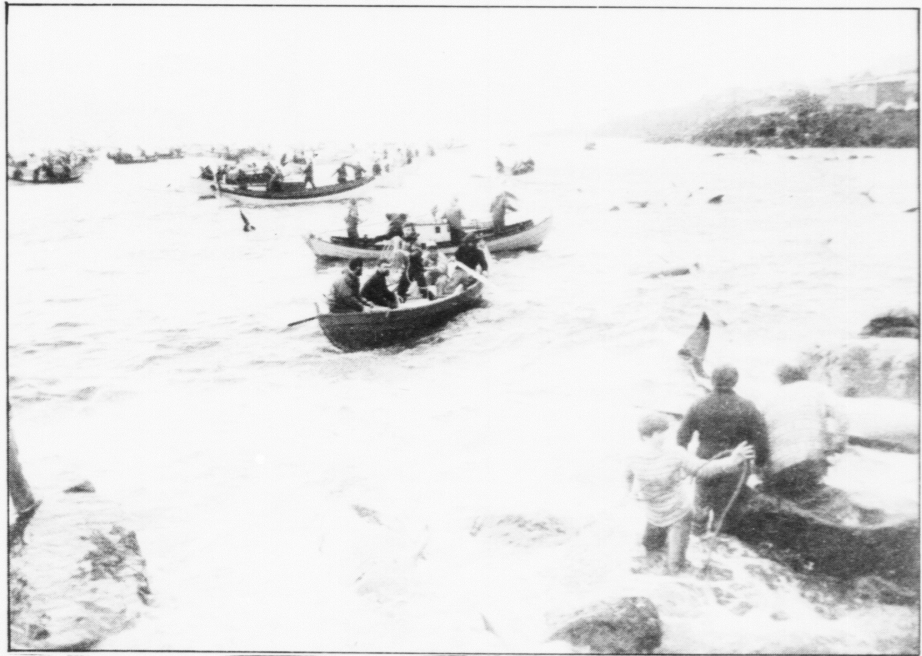

— Eg fari eisini at skriva um føroyska grindadrápið. Og eg fari at leggja stóran dent á, at føroyingar mugu ikki undir nøkrum umstøðum steðga grindadrápinum.

av tí føroyska livifótinum. Hetta er eindømi kanska í øllum Vesturheiminum. Á yvirflatuni er ov mikið av peningi, men undir yvirflatuni liva føroyingar enn eitt siðbundið konservativt liv, eitt nú samanborið við Ísland, sum er nógv líkari Skandinaviu. Ístaðin fyri olju hava tit fisk, men, sum arabaralondini, hava tit ávis ritual, eitt nú eru familjubondini ógvuliga sterk. Tá eg sigi, at føroyingar eru konservativir, so meini eg tað ikki sum atfinning. Mær damar tey konservativu eyðkennini í mentanini stak væl. Her ganga kvinnur sjálvandi ikki við sløri, men eg havi lagt merki til, at í Føroyum er tað siður at bjóða altíð manninum fyrst, tá familjan etur døgurða, sum visir at enn hevur maðurin hægri status enn kvinnan.

Skrivar um grindadráp

»Eg fari eisini at skriva um føroyska grindadrápið. Og eg fari at leggja stóran dent á, at føroyingar mugu ikki undir nøkrum umstøðum steðga grindadrápinum. Eg eri stutt sagt heilt samdur við føroysku sjónarmiðini í hesum málum. Eg vildi fegin sæð meira grindadráp og færri BMWar í Føroyum. Grindadráp hevur einki við pening ella handil at gera. Hetta er ein livandi og týðningarmikil partur av føroysku siðmentanini, sum umboðar sjálvstøði, upprunaligar livshættir og liv uttan handil og pengar. Tá ein drepur grind, so er eingin materialisma í tí, eingin handil, bert ein sterk og livandi traditió, sum førir fólk nærri hvørt øðrum. Tey hava mat, sum tey sjálvi hava fingið, ístaðin fyri at fara í stórhandilin og keypa okkurt í blikki. Eg vildi somuleiðis fegin verið við til at broyta altjóðaligu stöðuna til grindadráp. Legg til merkis, at teir allar fægstu í USA vita nakað um áløpin hjá Greenpeace og Paul Watson á Føroyar. Tað eru bert nøkur fá, sum skriva

mótmælisbrøvini til Atla Dam. Tað vildi verið óbøtandi skaði, um ein so eyðkend siðmentan sum tann føroyska gav upp fyri nøkrum fáum og fákunnandi umhvørvisfólkum, sum einki vita um tað, sum hendir í Føroyum og sentimentaliserar yvir hvalum, tí teir eru sjálvir eitt produkt av vardum universitetsumhvørvi og hava einki samband ella kunnleika til djóraliv. Tað, at teir valdu hvalirnar at ógvast yvir, re tann bera tilvild, tí hvalir eru ógvuliga langt frá teirra egna livsstili. Tað var sum um ein persónur í Føroyum fór at gremja seg um elefantar í Afrika. Umframt at náa til vanligt fólk, vil eg fegin náa til umhvørvis-ørvitisknökkarnar og siga teimum, at um grindadráp verður steðgað, so er tað ein skarnsgerð ímóti føroysku mentanini, tí harvið verður ein heilt umráðandi partur av mentanini oyðilagdur. Ein má royna at broyta altjóða stöðuna móttvegis grindadrápi, stöðu, ið byggir á sentimentalismu og fákunnu. Tað er ikki hvalurin, sum er í vanda, men menniskjan. Um hon ikki kann røkja sína mentan og vaksa við sínum serligu fortreytum, so doyri hon út. Hon doyri út og endurføðist sum modernað menniskja og tað er skelkandi. Harumframt fari eg at skriva, at grind, nýggj og turkað, er eitt tað leskiligasta kjøt, eg nakrantíð havi etið.

Eyðkend skipan

»Viðvikandi grindini og heimatíðini, so hava føroyingar eina heilt eyðkenda skipan. Tað, sum teir meta mest, kemur ikki úr stórhandlunum, og tað er bert at fegnast um, tí stórhandlar eru syndarligasta produktið av vesturlandskari siðmentan. Nei, grindina fáa føroyingar hvør frá øðrum. Tí er tað soleiðis, at tá fremmanda fólk vitja Føroyar og fara í SMS at keypa mat í blikki, so siggja teir onga grind. Tí

hugsa teir: Hvi er eingin grind her? Orsøkin má vera tann, at føroyingar eta ikki grindina, teir bara drepa hvalin. Tískil má grindadráp vera ein formur av gomlum itrótti. Teir fremmandu skilja ikki føroysku mentanina, ella rættari sagt tann skizofrena táttin í mentanini: at føroyingar keypa alt í stórhandlunum uttan døgurðamat. Tey skilja ikki undirjarðarskipanina við grind og spiki, turrum fiski og skerpukjøti.

Rúsdrekkaskipanin

Og Millman heldur fram:

»Tað kann eisini sigast, at partur av tí skizofrena táttinum í Føroyum, har ein hevur alt, meira enn t.d. amerikanarar, er at ein ikki kann seta seg til borðs og drekka eitt glas av víni ella øli. Her hava føroyingar sama vandamálið sum arabaralondini. Tann rúsdrekkaskipan, føroyingar mugu liva við, er óivað tápuligasta skipan, eg nakrantíð havi sæð í nøkrum landi. Ein útlandingur kemur her og hevur kanska nógv lægri livifót enn føroyingar. Hann heldur, at tað er siviliserað at drekka eitt sindur av víni ella øli afturvíð matinum, men hvagar skal hann fara. Tað er næstan ógjørlegt at fáa ein kopp av kaffi í Tórshavn aftaná kl. 5.30, uttan at fara í tær snikutu grillbarrirnar. Og orsøkin er tann, at er onkur kaffistaður, ræðast eigararnir at alkoholistarir koma inn, sum teir gera í Íslandi, og koyra brennivín í kaffið. Hetta er primitivt ólukkumát. Tað er syrgiligt, at so dæmlikt fólk sum føroyingar skulu sita í leinkjum, kanska tí politikararnir ræðast tað religiøsa maktina og eru kúgaðir av henni. Men ein skal minnst til, at tess meira sum er forboðið, tess størri verður girndin eftir tí. Úrslitið verður tað óvugta, eg haldi ikki at eg havi nakrastaðni sæð so nógv alkoholistar ella fólk, ung og gomul, sum ganga skit ella

smakka sær á úti á gøtuni sum her í Føroyum. Rúsdrekkaskipanin hevur soleiðis óvugta ávirkan, sum øll skilaleys forboð, men tað er avgjørt møguligt at politikararnir eru ov bangnir og kúgaðir til at broyta skipanina.

Aristokratar á bygg

»Eg má siga, at hóast mær dámdi væl havnarfólk, so er livið í Tórshavn stressað, telefonin ringir alla tíðina og eingin hevur tíð til nakað. Tað er nógv lættari at koma í samband við fólk úti á bygg. Øll eru fyrirkomandi og ein finnur har aristokratiska kurteisi og mentan. Eg havi sera stóran tokka til føroyskt bygðaliv. Hóast eg ikki skilti bygðafólkini, og tey kanska ikki skiltu meg. Tey bjóðaðu mær kanska turt tvøst og tað var ikki neyðugt at siga so nógv.

William millum teir størstu

At enda lýsti Millman sína áskoðan á William Heinesen sum rithøvund.

»Eg meti, at William er ein av heimsins størstu rithøvundum í okkara døgum. Hann er á sama stöði sum Günter Grass, Garcia Marquez og teir sokallaðu »magisku realistarnir« í Suður-Amerika, sum eru ógvuliga væl dæmdir í USA. Men í USA skriva rithøvundarnir bert um universitets-livið og duga ikki at greiða fri tí ektaða livinum. William er søgumaður, »story-teller«, burturav og er inspireraður av gerandisdegnum og vanligum fólkum. Í USA er litil ella ongin vitan um skandinaviskar bókméntir. Fáar bókur verða umsettir og umsetingin er ofta vánalig. Um William kom úr Argentínu, Chile ella Bolíviu, var hann líka kendur í USA og Vesturheiminum sum Marquez ella Borges.

jan/etj.